MAARİF VEKÂLETİ YAYIM MÜDÜRLÜĞÜNCE HER HAFTA PAZARTESİ GÜNLERİ ÇIKARILIR. İLGİLİ MAKAM VE MÜESSESELERE PARASIZ GÖNDERİLİR.

T. C. MAARİF VEKÂLETİ TEBLİĞLER DERGİSİ

YILLIK ABONESİ 40 KURUŞTUR. ABONE TUTARI MALSANDIKLARINDAN BİRİNE YATIRILMALI VE ALINACAK MAKBUZ MAARİF VEKÂLETİ YAYIM MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERİLMELİDİR.

CİLT: 22 | 12 EKİM 1959 | SAYI: 1078

İLK MEZUNUNU VERMİŞ OLAN İZMİR EGE ÜNİVERSİTESİNİN DİPLOMA TÖRENİNDE, NAFIA VEKİLİ VE MAARİF VEKÂLETİ VEKİLİ SAYIN TEVFİK İLERİ'NİN 28-9-1959 DA SÖYLEDİKLERİ NUTUK

Aziz Üniversiteliler, Sevgili Arkadaşlarım,

Asırlarca ihmale uğramış bu vatan üzerinde, bir barajın, bir limanın, bir fabrikanın, bir hastahanenin temelini atarken bahtiyar oluyoruz. Atılan bu temel üzerine yükselen bir barajı işletmeğe açarken ve onun arkasında biriken suları kurak topraklarımıza bırakırken ve bu sulardan elde ettiğimiz elektriği, karanlıkları aydınlığa çevirmek için ve fabrikalarımızı işletmek için kilometrelerce uzaklara sevkederken, şüphe yok, bahtiyarlığımız kat kat fazla oluyor.

Fabrikalarımızın, limanlarımızın, yollarımızın, hastahanelerimizin açılışı milletimizi topyekûn böylesine bahtiyar eden hâdiselerdir.

Bundan dört yıl evvel feyizli Ege'de, güzel İzmir'de temelini atmış olduğumuz Üniversitemizin ilk meyvelerini bugün idrak ediyoruz. Ve bu üniversiteden ilk olarak mezun olan gençlerimizi millet ve memleket hizmetine arzediyoruz. Milletçe bundan duyduğumuz saadet ve bahtiyarlık sonsuzdur. Mevcut ve çok kıymetli, fedakâr elemanlarla bu memleketin kalkınması için muhtelif sahalarda sayısız işler yapmak ve eserler bırakmak mühimdir. Fakat bundan daha mühim olanı bugün yaptıklarımızdan çok daha fazlasına muhtaç ve lâyık olan yurdumuza maddî ve mânevi sahada bunları kazandıracak insanı yetiştirmektir. Ve bu ancak yüksek seviyede okullar ve yurdun dört bir köşesinde üniversiteler açmakla mümkün olabilir.

Bir üniversitenin kurulmasının, açılmasının kolay olmadığı bir hakikattir, ama bu memleketi en kısa zamanda her cephesiyle en medenî milletler seviyesine yükseltmek gayemiz olduğu için, kolay olmıyan, hattâ bazan mümkün görülmiyen işleri yapmak ve bunları süratle yapmak omuzlarımıza düşen bir vazife olmuştur. Ve bu İktidarımız için çok şerefli bir nasiptir.

Bu yüzdendir ki, dört sene evvel Ege Üniversitesini, bilâhara Ankara'da Orta Doğu Teknik Üniversitesini, Erzurum'da Atatürk Üniversitesini kurmuş bulunmaktayız. Ve Trabzon'da Teknik Üniversiteyi kurmanın çalışmaları içindeyiz. Ziraat Fakültesinden 34 yüksek ziraat mühendisi mezun eden ve Tıp Fakültesine bağlı ve hattâ dünyada dahi eşi az bulunan Yüksek Hemşire Okulundan 2 mezun veren Ege Üniversitemiz hakkında, çok kıymetli, tafsilâtlı izahatı Muhterem Rektörümüzden ve diğer arkadaşlardan dinlemiş bulunuyoruz.

Ben bu mevzu üzerinde daha fazla durmadan, bu çok mutlu gün vesilesiyle, diğer Üniversitelerimiz ve umumi olarak Maarif çalışmalarımız hakkında mümkün mertebe kısa malûmat vermeyi faydalı buluyor ve buna müsaadelerinizi rica ediyorum.

Bir taraftan yeni üniversiteler açılarak ilmin ışığı yurdun dört bucağına ulaştırılırken, bir taraftan da eski ve tarihî üniversitelerimizin inkişafları için her türlü imkân hazırlanmış ve bunların gelişmeleri için büyük gayretler sarfedilmiştir.

1950 yılında mevcut üç üniversitemizin umumi bütçe yekûnları (25.537.446) lira iken 1959 yılında yalnız bu üç üniversitemizin bütçeleri (83.918.755) liraya yükseltilmiştir.

Yeni açılan üniversitelerimizden Ege Üniversitesine 1959 yılında (17.371.312) lira, Orta Doğu Teknik Üniversitesine (13.500.000) ve Atatürk Üniversitesine (4.000.000) lira olmak üzere cem'an (34.871.312) lira verilmiştir. Böylece yalnız üniversitelerimiz için bir yılda ayrılan meblâğ (118.790.067) liraya çıkmış bulunmaktadır. Ve son dokuz yıl zarfında üniversitelerimize ayrılan tahsisat, Nafıa Vekâleti bütçesinden ayrılan kısım hariç, (615.500.000) lirayı bulmaktadır. Bütçelerimizde bu ehemmiyetli artışlarla mütenasip olarak üniversitelerimizin öğrenci sayısı da misilleme artmış bulunmaktadır.

1950 yılında (19.871) olan öğrenci sayısı 1959 da (36.591) e yükselmiştir.

Öğretim üye ve yardımcıları da 1950 de (1407) iken, 1959 da (2543) olmuştur.

Bütün bu artışlara rağmen, liselerden yetişen gençlerimize arzuları ve kabiliyetleri istikametinde bir üniversite veya yüksek okul tahsili verebilmek için geniş bir programla çalışmalarımıza devam etmekteyiz.

Memleketin, bugün içinde bulunduğu mesut kalkınma hamlesinin doğurduğu teknik eleman ihtiyacını karşılıyacak ve bu sahada gençlerimizin gösterdiği büyük iştiyaka cevap verecek teknik üniversiteleri memleket sathına yaymak, klâsik üniversitelerimizin sayılarını çoğaltmak, programımızın esasını teşkil etmektedir. On kişilik bir ilim heyetinin hazırlamış oldukları esaslar bu istikamette bize yol göstermektedir.

Yeni üniversitelerimizin kuruluşlarında, bilhassa mensuplarının her türlü ihtiyaçlarını karşılıyacak tesisler ön plânda düşünülmekte ve bunların en ileri üniversiteler seviyesinde öğretici, araştırıcı ve yayıcı ilim mihrakları halinde gelişmeleri için gayret sarfedilmektedir.

Her yeni kurulan üniversitemiz için, eski ve kıymetli üniversitelerimizin her bakımdan yardımcı oluşlarını, burada şükranla kaydetmek yerinde olacaktır.

Ege Üniversitesinin, Atatürk Üniversitesinin kuruluşlarında gösterilen bu yakın ilgi bu müesseselerin inkişaflarında en büyük destek olmuştur.

Birleşmiş Milletler Teşkilâtının işbirliği ile üç yıl önce Ankara'da tedrisata açılan ve bugün beş fakültesinde 50 si yabancı olmak üzere 549 öğrencisi, 20 yabancı ve 96 Türk öğretim üyesi ile faaliyetine devam etmekte bulunan (Orta Doğu Teknik Üniversitesi) de iki yıl sonra ilk mezunlarını vermiş olacaktır.

Büyük ehemmiyet verdiğimiz bu müessese Ankara civarında istimlâk edilen (43.000) dönüm arazide kurulmaktadır.

İnşaat programına göre, bu üniversite sitesinde öğretim üyeleri ve öğrenciler için her türlü öğretim ve eğitim binalarından başka, sosyal faaliyetler ve spor çalışmalarına mahsus modern tesisler kurulacak ve böylece memleketimiz en ileri mânada bir Teknik Üniversiteye daha kavuşmuş olacaktır.

Gerek idare ve gerekse tedrisat bakımından hususi bir karaktere sahip bulunan bu üniversitemizin, bünyesine uygun hususi kanunu, bu yıl, Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilmiş bulunmaktadır.

17 Kasım 1958 de iki fakültesi ile öğretime açılan Atatürk Üniversitesi ile, Büyük Atatürk'ün bir vasiyetini daha yerine getirmiş ve doğu bölgemizi yüksek seviyede bir irfan müessesesine kavuşturmuş bulunuyoruz.

Bu üniversite için (40.000) dönüme yakın bir arazi temin edilmiş ve bu arazi şimdiden işletilmeye başlanmıştır. Bu üniversite sitesinin inşaatı hızla ilerlemektedir. İki fakülte binası ile (128) öğretim üyesi lojmanı, (400) öğrenciyi her türlü esbabı istirahati ile barındıracak öğrenci yurdu inşaatı, önümüzdeki yıl tamamlanmış olacaktır. Bu inşaata (30.000.000) lira sarfedilecektir. İkinci grup olarak (5) bina, (8) sera, kütüphane, idare binaları

inşaatına geçilecek ve böylece Erzurum'un batıya bakan cephesinde muazzam ve yepyeni bir üniversite şehri kurulmuş olacaktır.

Bu yeni üniversitemizin ilk yılında (166) öğrenciye tahsil imkânı bahşedilmiş, ayrıca halk için yapılan haftalık konferanslar, bir gece üniversitesi gibi alâka görmüştür. Bilgi vermek, araştırmalar yapmak ve bunların neticelerini halka yaymak bu üniversitemizin esas gayesini teşkil etmektedir.

Atatürk Üniversitesinin inkişaf programı da hazırdır. Bu program çerçevesindeki çalışmalar en yakın bir istikbalde doğu bölgemize tam ve mükemmel bir irfan müessesesi kazandırmış olacaktır.

Bu üniversitemizin hemen şimalinde Trabzon bölgesinde de (Karadeniz Teknik Üniversitesi) nin kuruluş hazırlıkları hızla ilerlemektedir.

Şehrin doğusunda, en mükemmel bir saha istimlâk edilmiş, arazi üzerinde gerekli ilmî araştırmalar yaptırılmış ve inşaat programı, kadro kanunu hazırlanmıştır.

Öğretim üyelerinin yetiştirilmesi teşebbüsüne de geçilerek bu maksatla Almanya'ya tahsil için elemanlar gönderilmiştir.

Görüldüğü gibi üniversite mevzuunda hükümetiniz memleketin bugünkü ve yarınki ihtiyaçlarını, Türk gençliğinin en iyi yetişme imkânlarını daima gözönünde bulundurarak tedbirler almaktadır ve mesut neticeleri şimdiden idrak etmiş olmanın bahtiyarlığı içindedir.

Bu vesile ile, yüksek tahsil müesseselerimizin öğrenci kaynağını teşkil eden, orta, teknik ve ilk öğretim sahasındaki faaliyetlerimizi, bu hususta sarfettiğimiz büyük gayretleri ve elde edilen neticeleri de memleket umumi efkârına huzurunuzda açıklamakta fayda görmekteyim.

Aziz arkadaşlarım;

1949-1950 ders yılı başında orta öğretim müesseselerinin sayısı, (59) lise, (285) müstakil ortaokul olmak üzere (344) idi. 1958-1959 ders yılında (114) ü lise, (6) sı kolej, (19) u İmam-Hatip Okulu, (508) i müstakil ortaokul olmak üzere bu müesseselerin sayısı (647) ye yükselmiş bulunmaktadır.

1949-1950 ders yılında (344) orta öğretim müessesesindeki talebe sayısı (76.931) iken 1958-1959 ders yılında (647) müessesenin talebe sayısı (260.524) e yükselmiştir.

1949-1950 ders yılındaki orta öğretim müeseeselerinde çalışan öğretmen adedi (4216) iken, 1958-1959 ders yılında (6808) olmuştur.

Bu müesseselerde çalışan öğretmenlerin (7340) sayılı kanunla alınan kadrolarla normal terfileri sağlanmış bulunmaktadır.

Yurt içinde ve yurt dışında açılan kurslara tâbi tutulmak suretiyle öğretmenlerimizin görgü ve bilgilerinin arttırılması sağlanmaktadır.

Liselerle ortaokul ve kolejlerin bina ihtiyaçlarının karşılanması maksadiyle son dokuz yılda sarfedilen para (63.000.000) lirayı bulmuştur.

Mahallen ortaokul ve lise binası yaptırmak maksadiyle kurulan derneklere yardım yapılabilmek üzere 1950 yılı bütçesi ile alınan tahsisat (150.000) lira iken müteakip yıllarda bu tahsisat arttırılmak suretiyle 1959 yılı bütçesinde miktarı (3.300.000) liraya yükseltilmiştir.

Orta öğretimde, öğrencileri daha seyyal programlar dahilinde ferdi kabiliyetleri istikametinde kolayca inkişaf ettirmek maksadiyle, bazı okullarımızda yeni bir tedris sistemi tecrübe edilmektedir. Birkaç seneden beri devam edegelen bu denemelerin, orta öğretimin ileride alacağı şekil üzerine aydınlatıcı bir tesir icra edeceği şüphesizdir.

Vatandaşlarımızın şâyanı şükran bir ölçüde artan okuma isteklerini yeni bir istikamette cevaplandırmak üzere, bir kısım vatandaşlarımızın normal iş saatlerindeki faaliyetlerine halel getirmeksizin devam edebilecekleri her derece ve çeşitte akşam okulları açılmıştır.

Bu cümleden olmak üzere, (4) akşam lisesi, (7) akşam ticaret lisesi, (1) akşam teknik okulu ve (19) akşam tekniker okulu faaliyete başladıkları muhitlerde büyük bir alâkaya mazhar olmuşlardır.

Okul sistemimizin inkişafı ile ilgili yurt içi ve yurt dışı tetkiklerde bulunmak üzere bir eğitim millî komisyonu teşkil edilmiş, bu komisyon tetkikatını tamamlıyarak ihzar ettiği raporu Vekâletimize tevdi etmiş bulunmaktadır. Bu rapor meslek çevrelerinin tetkik ve tenkidlerine sunulacaktır.

Muhterem arkadaşlar;

İlk öğretimi bütün yurtta en ücra köye kadar kısa bir zamanda yaymak Maarif politikamızın ilk hedefi ve asıl istikametidir. Bu yolda alınan tedbirler ve başarılan işler ve katedilen mesafe mühimdir. Bunu tam olarak tebarüz ettirebilmek için 1950 den bu yana ilk öğretim faaliyetlerimize kısaca göz gezdirmek faydalı olacaktır:

1949-1950 öğretim yılında ilkokulların öğrenci sayısı *(581.090)* ı kız, *(995.912)* si erkek olmak üzere (1.577.002) iken bu miktar geçen öğretim yılı başında *(904.286)* sı kız, *(1.500.691)* i erkek olmak üzere *(2.404.977) ye yükselmiştir.* 1949-1950 ders yılında mecburi tahsil çağındaki *(2.650.700)* çocuktan *% 59 u okutulurken* bugün mecburi tahsil çağındaki *(3.413.000)* çocuktan *% 70 i okutulmaktadır.* Bu öğretim yılında bu miktar daha artacaktır.

1950 yılından bu yana ilkokullarımıza devam eden çocukların artışı ile beraber okul ve öğretmen sayılarında da mühim artışlar meydana gelmiştir.

Nitekim 1950 yılında öğretmenli okul sayısı (12.511) iken bugün bu miktar (21.644) e, öğretmen sayısı 1950 de (6654) ü eğitmen olmak üzere (33.844) iken bugün (2819) u eğitmen olmak üzere (51.145) e yükselmiştir.

1950 den 1958 yılı sonuna kadar ilkokullardan mezun olan çocuklarımızın sayısı (1.691.144) tür.

Devlet bütçesinden 1950 de ilk öğretime ayrılan ödenek (108.602.907) lira iken, 1959 bütçesi ile verilen ödenek, maaşlara yapılan son zamlar hariç, (327.589.707) liradır.

1950 yılından 1959 yılına kadar (214.900.000) lirası köy okulları inşaatına ve (12.800.000) lirası da ilkokul yaptıran derneklere olmak üzere devlet bütçesinden (227.700.000) lira ilkokul binaları inşası için sarfedilmiş bulunmaktadır.

Bu yıl bilhassa şehir ve kasabalarımızdaki okul sıkıntısını kısmen bertaraf etmek üzere Amerika'dan (1000) baraka temin olunarak vilâyetlere tevzi edilmiş bulunmaktadır.

Kimsesiz ve korunmağa muhtaç çocuklarla ârızalı çocukların eğitimine de gerekli ehemmiyet verilmiştir. Bu çocukların yetiştirilmeleri için 1950 de biri körlere, biri sağırlara, dördü de korunmağa muhtaç çocuklara ait olmak üzere (6) müessese ve bu müesseselerde (680) çocuk bulunmakta iken, bugün müesseselerin sayısı (51) e ve bu müesseselerdeki çocuk sayısı (6555) e çıkmış bulunmaktadır. Bunların sayılarının daha da arttırılması yolunda gerekli tedbirler alınmıştır.

Çocuklarımızın ruhî gelişmeleri yanında, bedenî gelişmelerine de ehemmiyet vermekte ve bu hususta da çalışmaktayız. Bilhassa sıhhî bir şekilde beslenme eğitimi üzerinde durmaktayız. Halen (43) vilâyetimizde (468.000) çocuğumuza süt tozu, balık yağı kapsülü, sabun verilmekte ve diğer ilâve gıda yardımı yapılmaktadır.

Gittikçe sayıları artmakta olan ilkokullarımıza öğretmen yetiştirmek için de tedbirler alınmıştır. 1950 yılında sayıları (29) olan öğretmen okullarımız (52) ye yükselmiş olup bu müesseselerde (20.000) gencimiz öğretmen olarak yetiştirilmektedir. Öğretmen okullarımızın sayıları ihtiyaca göre daha da arttırılacaktır. Gayemiz kültürlü, iş terbiyesine ve yeter derecede meslekî formasyona, köyde ve şehirde çalışma kudretine sahip öğretmeni yetiştirmektir. Diğer taraftan ilk okul öğretmenlerimizin terfih ve zamanında terfileri de sağlam prensiplere bağlanmış, bu hususta yıl esasına dayanan kadro kanunları çıkarıldığı gibi çeşitli intibak kanunları ile de ilkokul öğretmenlerimizin eski yıllardan gelen maaş mağduriyetleri ve köy enstitüsü menşeli öğretmenlerimizin yıllarca cüz'i bir ücretle çalışmaktan doğan maaş kayıpları tamamiyle telâfi edilmiş bulunmaktadır.

Aziz arkadaşlar;

Yetişkinler eğitimi mevzuu üzerinde, mevcut halk eğitim merkezleri yoliyle faaliyette bulunmakla beraber şu hususların da zikri uygun olur. Bilindiği gibi analfebetizmle mücadele Hükûmetimizin en ehemmiyetli vazifelerinden biridir. Geçen yıl Maarif ve Millî Müdafaa Vekâletlerinin yaptıkları işbirliği, erlerin okutulması bakımından pek müspet neticeler vermiştir. Bu işbirliği yoliyle, orduda yedek subaylıklarını yapmakta olan öğretmenlerden faydalanılarak her yıl (120.000) ere okuyup yazma, hesap ve yurtdaşlık bilgisi öğretilecek şekilde işe girişilmiştir. 16 merkezde birden bu suretle çalışılmakta ve her iki ayda (20.000) kişinin öğretimi temin olunmaktadır.

Erlerin ihtiyacına uygun, askerî hayatı mevzu olarak ele alan

ders kitapları hazırlatılmıştır. Öğretimde yeni ve semereli metotlar tatbik olunmaktadır. Askerlik vazifesini bitirip memleketine dönecek olan her ere, alıp beraberinde götürmek üzere, maddî ve mânevi bakımdan hayatını alâkadar eden (100) eser verilecektir. Aynı çalışmaların kadın, erkek bütün vatandaşlara intikal ettirilmesi için uğraşılmaktadır.

Muhterem arkadaşlar:

Memleketimizin son yıllarda kavuştuğu teknik tesislerimizin idaresinde vazife alacak kaliteli elemanları yetiştiren teknik öğretim müesseselerimiz de gelişmekte ve sayıları mühim nisbetlerde artmış bulunmaktadır. 1949-1950 ders yılında (102) olan Erkek Teknik Öğretim Okulları sayısı 1959 da (202) ye, bu okullardaki öğrenci miktarı da aynı yıllara göre (22939) dan (45386) ya yükselmiştir. Bu okullarda, memleketin yeni feyizli inkişafına uygun olarak yeni yeni şubelerin açılması bir program dahilinde temin edilmektedir. Bütün okullarımızın muhtaç oldukları makina, cihaz ve ders vasıtalarını kendi imkânlarımızla ve geniş ölçüde temin etmek üzere iki staj fabrikası da kurulmuştur.

Kız Teknik Öğretim Okullarımızın gördüğü rağbet de bu okulların sayısını arttırmağa bizi zorlamakta ve teşvik etmektedir. 1949-1950 de (148) den ibaret olan bu okullarımızın sayısı (254) e yükselmiş ve öğrenci sayısı da 1950 de (30895) iken, halen (49279) a bâliğ olmuştur.

İktisadî ve ticarî hayatımızın son yıllardaki canlılığı, ticaret okullarımıza da alâkayı artırmış, her dereceli ticaret okullarımızın sayısı 1950 de (25) iken 1959 yılında (34) ü bulmuştur. (5711) den ibaret olan 1950 deki öğrenci sayısı da halen (15804) e çıkmış bulunmaktadır. Bu sene Büyük Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu bir kanun ile memleket irfanına büyük hizmetleri geçmiş olan Yüksek İktisat ve Ticaret Okullarımız da tam ilmi muhtariyeti haiz İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri haline getirilmişlerdir. Halen sayıları (4) olan İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerimizin ikisi gündüz çalışma mecburiyetinde olan gençlere imkân sağlamak maksadı ile gece öğretimi yapmaktadır.

Aziz arkadaşlarım:

Memleketimizin bugün çok sayıda muhtaç olduğu muhtelif branşlardaki mühendisleri ihtiyaç nisbetinde yetiştirebilmek için de tedbirler alınmıştır. Bu meyanda Yıldız Teknik Okulunun içinde gece tedrisatı yapan bir okul faaliyete geçirilmiş, ayrıca bu müessesede ihtisas sınıflarının açılması da kararlaştırılmıştır. Mühendis yetiştirecek iki yeni teknik okulun açılmasını temin edecek bir kanun lâyihası da halen Büyük Millet Meclisinde bulunmaktadır.

Vekâletimiz Teknik Öğretim sahasında bunlardan başka gezici kursları, akşam tekniker okulları, iş okulları ilede memlekete hizmet yolunda büyük hamleler yapmaktadır.

Görüldüğü gibi her dereceli öğretim müesseselerimizin büyük inkişafında Hükûmetimiz halktan gördüğü sonsuz alâka ve okuma, öğrenme iştiyakı ile en hakiki desteğini bulmuştur.

Aziz arkadaşlar:

Yurdumuzun her köşesine okul ve öğretmen istenmektedir. Bu arzuları yerine getirmek için bir taraftan okul sayısını çoğaltma tedbirleri yanında öğretmen yetiştirme dâvasını da ehemmiyetle ve dikkatle ele almış bulunuyoruz. Biraz evvel de işaret ettiğim gibi ilkokullarımıza öğretmen yetiştiren İlk öğretmen Okullarımızın sayısı 1949-1950 öğretim yılında (29) iken bugün (52) ye yükselmiş, bu müesseselerimizde okuyan öğrenci sayısı da (15797) den (20.000) e çıkmıştır. Yılda en az (5000) ilkokul öğretmeni yetiştirecek duruma gelmek için bütün tedbirler alınmaktadır.

Ortaokullarımıza öğretmen yetiştiren Eğitim Enstitülerimize gelince: Bunların da sayıları dörde çıkarılmış bulunmaktadır. Öğrenci sayısı da (632) den (2000) e yükselmiştir. Önümüzdeki yıllarda İzmir de dahil olmak üzere yurdun başka bölgelerinde yeni Eğitim Enstitüleri faaliyete geçirilecek ve bu suretle ortaokullarımızın öğretmen ihtiyacı birkaç yıl içinde tamamen karşılanmış olacaktır.

Liselerimizin öğretmen ihtiyacı bu gün üzerinde ehemmiyetle durulacak bir mevzu haline gelmektedir. İstanbul'daki Yüksek Öğretmen Okulumuz bu günkü ihtiyaca tek başına cevap veremiyecek hale geldiğinden, ikinci bir Yüksek Öğretmen Okulunun Ankara'da açılması bu yıl tahakkuk ettirilmiştir. Bu yeni okul; Öğretmen Okullarından seçerek alacağı gençlere, lise formasyonu verdikten sonra Üniversitede tahsil yapma imkânlarına kavuşturacaktır. Böylece İlköğretmen Okullarımızın kabiliyetli gençlerine yeni bir yükselme ufku daha açılmış bulunmaktadır. Halen derslerine başlamış bulunan yeni Yüksek Öğretmen Okulumuzda daha ziyade fen dersleri bölümleri bulunacak ve bu sahadaki büyük ihtiyacımızın en kısa zamanda karşılanması temin edilmiş olacaktır. Bu yıl için lise formasyonunu yaz kursları ile alacak ve Üniversiteye devam imkânına kavuşacak gençlerle, öğretmen okullarımızın son sınıflarından seçilerek lise fen şubesi seviyesinde bir öğretime tâbi tutulacak olanların sayısı (160) olacaktır. İleriki yıllarda bu miktarı sür'atle artıracağız. Bu hayırlı müessesenin memleketimizde ilk defa girişilen bir tecrübe olarak muvaffak olacağından ve liselerimize, öğretmen okullarımıza en yakın zamanlarda değerli meslek elemanları kazandıracağından zerrece şüphemiz yoktur.

Bunlardan başka memleketimizin her tarafında açılması arzulanan mesleki ve teknik öğretim müesseselerimizin meslek dersleri öğretmenlerini yetiştirecek tedbirleri de ehemmiyeti ile mütenasip bir dikkatle ele almış bulunuyoruz. Ankara'da öğretime başlamış bulunan Yüksek Ticaret Öğretmen Okulu ile İstanbul'da bu yıl açılacak olan Erkek Teknik Öğretmen Okulunu bu tedbirler zümresinden olarak zikredebiliriz.

Aziz arkadaşlar:

Maarif Vekâletinin diğer önemli işlerinden bazılarına da bu vesile ile işaret etmeme müsaadenizi rica edeceğim.

Malûm olduğu veçhile, memleketimiz eski ve tarihi eserler bakımından dünyanın en zengin bölgelerinden biridir. Bu zenginlikle mütenasip olarak eski eserler ve müzeler sahasında da Vekâletimize geniş ve şumullü bir vazife düşmektedir.

Bu vazifenin gereği gibi ifası için her yıl bütçeye konan tahsisat ile eski eserlerin onarımını, ören yerlerinin temizlik ve tanzimini sağlamağa çalışmaktayız.

Bu iş için 1950 den bu yana bütçelere-miktarı her yıl artırılmak suretiyle-konulan tahsisatın yekûnu (24.055.000) liradır.

Bu tahsisatın bir kısmı ile restore edilerek halkın ziyaretine açılmış olan Rumeli Hisarı ve ayrıca Yedi Kule surları, Altun Kapı gibi memleketin medarı iftiharı olan eserlerle Topkapı Müzemizin harabiyetten kurtarılmasını sağlıyan imar ve ıslâh faaliyetine bilhassa işaret etmek isterim.

Diğer taraftan toprak altında bulunan medeniyet eserlerini meydana çıkarmak için de büyük bir faaliyet sarfedilmektedir. Memleketin muhtelif bölgelerinde Türk ve yabancı ilim heyetleri tarafından hafriyat yapılmakta, bu faaliyetler neticesinde elde edilen kıymetli eserlerle müzelerimiz her yıl biraz daha zenginleşmektedir.

Ayrıca hükümleri bugün için gayri kâfi hale gelmiş bulunan âsarı atika nizamnamesinin yerini alacak ve eski eserlere ait işlerimizi daha esaslı bir disipline bağlıyacak olan "Eski Eserler Kanunu" Lâyihası hazırlanmış bulunmaktadır.

1950 yılında müzelerimizi ziyaret edenlerin sayısı *(238.058)*, hasılât miktarı (30.802) lira iken 1958 yılında ziyaretçi sayısı *(1.104.036)* ya, hasılât miktarı da (487.029) liraya yükselmiştir. Bu da gösteriyor ki müzelerimize ve eski eserlere karşı gösterilen alâka gittikçe artmaktadır. İç ve dış turizmin gelişmesine büyük yardımı olacak müzelerimizin sayılarını artırmak, modern binalarda, ileri anlayışa göre tanzim edilmiş müesseseler haline getirilmesine çalışmak kararındayız.

Ege, eski eserler bakımından zengin bölgelerimizden biridir. Burada birçok merkezde hafriyat yapılmakta ve ehemmiyetli neticeler alınmaktadır. Ege Üniversitemizde de istikbalde arkeolojik faaliyete yer verileceği tabiidir. Bu üniversitemizin lâboratuvarı olacak İzmir Müzesinin inkişaf ettirilmesi, yeni ve müsait bir binada modern esaslara göre yeniden tanzim edilmesi kararındayız.

Sevgili arkadaşlar;

Halkımızın günden güne arttığını iftiharla müşahede ettiğimiz okuma ihtiyacına daha çok cevap verebilmek için kütüphaneler mevzuunda da hamleler yapmış bulunmaktayız:

Filhakika 1949 yılında umumi kütüphaneler ile vilâyet kütüphaneleri ve vakıf kütüphaneleri yekûnu *(67) iken*, 1959 yılında bu miktar *(158) e bâliğ olmuş*, ayrıca o devirde bulunmıyan çok müspet bir faaliyet sahası olarak (83) halk iare servisi, (11) gezici

halk iare servisi, (114) çocuk kütüphanesi vücuda getirilmiş ve bu suretle halkımızın ve çocuklarımızın okuma imkânlarını en ücra köylere kadar ulaştırma hedefimizin tahakkuku yolunda esaslı mesafe katolunmuştur. Gerek sabit ve gerekse gezici halk iare servislerimiz, evinde okumak istiyenlere ödünç kitap vererek onların çalışma zamanları dışında okumalarına ve kendilerini yetiştirmelerine imkân sağlamaktadır. Bu cümleden olarak, 1949 yılında kitap sayısı *(873.803)*, okuyucu sayısı *(845.204)* iken, 1959 yılında kitap sayısı *(1.953.775)* e, okuyucu sayısı *(3.123.802)* ye bâliğ olmuştur. Okuyucu adedindeki iftihara değer bu büyük artış da göstermektedir ki kütüphanelerimiz ve bilhassa halk iare servisleri ile çocuk kütüphaneleri memleket çapında büyük bir ilgi ile karşılanmıştır.

Bunların adetlerini daha süratli bir tempo ile artırmak kararındayız.

Bu faaliyetler yanında muhtelif öğretim ve eğitim müesseselerimizin kütüphaneleri konusu da ele alınmış, orta derecedeki okullarımızın kütüphanelerinin yeniden tanzimi işine girişilmiş ve bu yıl bu maksatla ayrıca bir okul kütüphaneciliği kursu yapılmıştır.

Türk kültür ve medeniyetinin mahsulü olarak kütüphanelerimizde muhafaza edilen yazma eserlerin en son ilmî usuller ile onarılmasını, bunların parazitlerden temizlenmesini temin etmek üzere İstanbul'da bir Kitap Patolojisi Servisi kurulmuştur.

Son yıllarda her bakımdan büyük inkişaf gösteren Millî Kütüphanemiz ile Süleymaniye Kütüphanesinde tesis edilmiş bulunan fotokopi ve mikrofilm atelyeleri bir taraftan dış ve iç ilim adamlarının mikrofilm ve fotokopi isteklerini karşılarken diğer taraftan bütün kütüphanelerimiz mikrofilm arşivi tesisi programını ikmal etmeğe devam etmektedirler.

Muhterem arkadaşlar:

Türk Milletinin güzel sanatlar alanındaki tarihi büyük kabiliyetini işlemek ,geri kalmış bulunduğu bazı sanat mevzularında da liyâkatli unsurlar yetiştirmek için gayretle çalışmaktayız.

Bu meyanda uzun yıllar memleketimize değerli yüksek mimarlar ve sanat adamları yetiştirmiş olan İstanbul Güzel Sanatlar Akademisinin yeni bir görüşle inkişafını temin edecek ve İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri kanununa muvazi olarak bu müessesenin hususi bünyesine uygun bir kanun lâyıhası da hazırlanmış bulunmaktadır. Pek yakında Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacak olan bu kanun ile hizmetlerini şükranla yadettiğimiz Güzel Sanatlar Akademimiz daha süratli bir inkişafa ve çalışma imkânına kavuşturulmuş olacaktır.

Memleketimizde müzik ve müzikle ilgili sanatlar sahasında da mühim bir inkişaf müşahede edilmektedir. Ankara Devlet Konservatuvarının bu sahada büyük hizmetleri olmuştur. Bu müessesede yetişmiş genç sanatkârlarımız içinde dünya çapında şöhret yapmış olanları mevcuttur.

Bu sene tiyatro bölümü de açılan İzmir Konservatuvarının memlekete çok kıymetli sanatkârlar yetiştireceği şüphesizdir.

Ankara Devlet Tiyatrosu ve Devlet Operasının vasıl olmuş bulundukları seviye iftihar edilecek mertebeye ulaşmıştır. Bölge Tiyatroları ihdası suretiyle bu sanat faaliyetlerini Ankara dışındaki halkımızın da istifadesine arzetmiş bulunuyoruz.

7 - 8 seneden beri Ankara'da Üniversite Konserleriyle yüzbinlerce gencimize klâsik garp müziği zevkini ve bilgisini veren Riyaseti Cumhur Senfoni Orkestramız ilk defa bu yaz bir kısım vilâyet merkezlerimizde halkımıza konserler vermiş ve bu konserler büyük bir alâka ve anlayışla binlerce vatandaşımız tarafından dinlenmiştir. Orkestramızın bu çok verimli faaliyetini önümüzdeki yıllar bütün yurda teşmil etmek kararındayız.

Muhterem arkadaşlar:

Çok çeşitli hizmet sahası olan Vekâletimiz faaliyetleri hakkında ana hatlariyle bu izahatı verdikten sonra tekrar bugüne dönüyorum.

Dört sene evvel tedrisata başlıyan Ege Üniversitemiz ilk mezunlarını vermiştir. Vatanımız ve milletimiz, hizmetine koşmakta olan bu genç, bilgili ve idealist arkadaşları iştiyakla bağrına basmak için hazırdır. Ve bahtiyardır.

Biz iktidar olarak milletimize böylesine bir ilim ve irfan merkezi kazandırabilmiş olmanın hudutsuz saadetini yaşamaktayız. Bu hisler altında Ege Üniversitesinin ilk mezunlarını tebrik ederken ve kendilerine bu aziz yurt ve millet için çok hayırlı hizmetler nasip etmesini Cenabı Haktan niyaz ederken her mevzuda olduğu gibi Maarif meselelerimizin süratla inkişafında ve yeni üniversitelerimizin kurulmasında da kendisinden ilham ve hız aldığımız Muhterem Başvekilimiz Adnan Menderes'e Maarif camiası adına şükranlarımızı arzetmeyi zevkli bir vazife addediyorum.

Bu üniversitenin kuruluş ve ilerleyişinde emekleri geçen Maarif Vekilleri arkadaşlarıma, Vekâletinin bütün imkanları ile bu üniversiteye yardım eden Ziraat Vekili Nedim Ökmen'e, diğer Üniversitelerimize ve ilk kuruluşun büyük yükünü şerefle ve büyük başarı ile taşımış olan ve kısa zamanda Ege Üniversitesini bu merhaleye ulaştırmış Rektörümüz Ord. Prof. Mühittin Erel'e, Ziraat Fakültesi ilk ve eski Dekanı Prof. Vamık Tayşı'ya, Dekan arkadaşlarıma ve bu Üniversitede vazife almış Profesör, Doçent, Asistan ve diğer öğretim görevlilerine ve bütün emeği geçenlere teşekkürlerimi sunar, kendilerini candan tebrik ederim...

BU DERGİDEKİ KANUNLAR, KARARLAR VE TAMİMLERLE DİĞER YAZILAR TARAFIMIZDAN OKUNMUŞTUR.

1	12	23	34	45
2	13	24	35	46
3	14	25	36	47
4	15	26	37	48
5	16	27	38	49
6	17	28	39	50
7	18	29	40	51
8	19	30	41	52
9	20	31	42	53
10	21	32	43	54
11	22	33	44	55

ANKARA — MAARIF BASIMEVI